

**መደረ ሚኒስትር ጉዳያት ወጻኢ
አቶ ዑሰማን ሳልሕ**

አብ መ በል 74 መጋቢያ ሓፈሻዊ ባይቶ ሕቡራት ሃገራት 30-9-2019

ዠኸበርካ ፕረዚደንት

ዠኸበርካ ዋና ጸሓፊ

ዠኸበርኩም መራሕቲ ሃገራትን መንግስታትን

ዠኸበርኩም ተጋባኢቲ

ናይ ሎሚ ዓመት ኣኼባ ሓፈሻዊ ባይቶ ሕቡራት ሃገራት፣ ንቐርኒ ኣፍሪቃ ኣብ ኣዝዩ ተሰፋ ዘለዎ ግዜ ይካየድ ኣሎ። ዝጸንሐ ናይ ዘቤታውን ዞባውን ግጭታትን ጎንጽታትን እዋን፣ ብውሽጣዊ ጸዓትን ዞባዊ ምትሕብባርን ብእወታዊ ምዕባለታት ይትካእ ኣሎ።

ኣብ ኣህጉራዊ መዳይ፣ ዘሎናዮ እዋን ኣዝዩ ተኣፋፍን ተነቃፍን እዩ። ድሕሪ ኣሰታት ርብዒ ዘመን፣ ምስ ምብናን እንኩ ቐጽራዊ ግሎባዊ ስርዓት፣ ከምኡ'ውን ምግልባጥ ቁጠባዊ ሚዛን ሓይልታት ዘኸተሎ ጽዕጹዕ ውድድርን ነውጺታትን፣ ዓለምና ኣብ ቀራና-መገዲ ንኣድሻ ዓለማዊ ስርዓት ኣብ እትርከበሉ እዋን ዝካየድ ዘሎ ናይ ሎሚ ዓመት መጋቢያ፣ ኣገደስቲ መልእኽትታት ከመሓላልፍ ትጽቢት ዝግበረሉ እዩ።

ኣብ ውሽጢ'ዚ ርብዒ ዘመን፣ ኣብ ኣፍሪቃ ብሕልፊ፣ ጸጋታት'ዚ ክፍለ-ዓለም ብዘይንሕስያ እናተዘምቱ፣ ምስናይ'ቲ “ግጭታት ምውጋድ”፣ “ግጭታት ምፍታሕ” እናተባህለ ዝጭደረሉ ባዶ መብጽዓታት፣ ቅልውላዋት እናተራብሐን እናኸፍኡን ከይደም፣ ሓደ ቢልዮን ህዝቢ ዝያዳ እናተዋሰነ እዩ ክመጽእ ጸኒሐ። እዚ ብምምሽጣር ናይ ግዳም ዘመትቲን ዘቤታውያን መሻርኽቶም ብልሹዎት ሰብ ፍሉይ

ረብሐን፣ አብ ልዕሊ ህዝቢ አፍሪቃ ዝወርድ ዘሎ በደል፣ ማዕረግ፣ ኣተሓሳሳብነቲ፣ ቀዳማዊ ኣቃልሶ ኪወሃቦ ዝግብኦ ጉዳይ ምዃኑ፣ ምክራር ዝሓትት ኣይኩነን።

ካብኡ ናብኡ፣ አብ ውሽጢ፣ ርብሓ ዘመን፣ አብ ጎዶቦና ቀርኒ ኣፍሪቃን ቀይሕ ባሕሪን - ምስናይ፣ አብ መጀመርያ 90ታት ተኸሲቲ ዝነበረ ዕድልን ኣቀኛ ተበግሶታት ንዘባዊ ውህደትን ብዘንቀደ ናይ ግዳም ጸይቂ አብ ውሽጢ ህዝብታት ኤትኒካዊን እንዳዊን ምንቋት እናሳወርካ - ህወከትን ዕንወትን፣ አብ መንጎ ኣሕዋት ሃገራት ግጭታት እናሳወርካ - ዘይርግኣትን ድሕረትን፣ ንሸበራን ኣንከርቲን ሃንፋት እናፈጠርካ፣ መዕለቢ ብዘይርከቦ ህወከት ንህዝብታት ጅሆ ምሓዘ፣ ነቲ ዞባ ከቢድ ክሳራ፣ ኣሰራጽ፣ አብዚ ውን እቲ ቀንዲ ተሓማይ ናይ ግዳም ምትእትታውን ዝምቡዕ ፖሊሲታትን ዘይኩኑ፣ ዕማኾ ዘቤታውያን ብልሹዎት ሰብ ፍሉይ ረብሐ እዮም።

ዝኸበርክንን ዝኸበርኩምን ተጋባእቲ

ምስናይ፣ ዘ ብኸፍለ-ዓለምን ዞባን ደረጃ ከጋጥም ዝጸንሐ ብድሆታት ግን፣ ሕጂ ውን ኣድሻ ዕድል ተኸሲቲ ስለዘሎ፣ ንሕና አብ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ እንርከብ፣ ከምቲ ከይተሓለልና ክንደኸመሉ ዝጸናሕና ጉዕዞ፣ ብሓያልን ኣድማዒን ምትሕብባርን ውህደትን ንሓባራዊ ዕብዮትን ብልጽግናን ንምሰራሕ፣ ፖለቲካዊ ድሌትን ጽኑዕ መብጽዓን ስለዘሎና፣ ኩሉ ዓይነት ዝምቡዕ፣ ኣላላኽን ሃሳዩን ናይ ደገ ምትእትታዎት ኪእርከብልናን እቲ ከባቢ ጉዳያቱ ባዕሉ ከመሓድር ስምዕታ ንህዝቢ ዓለም ነሕልፍ። ኤርትራ፣ ጉኒ-ጉኒ፣ ዞባዊ ግዴታታ፣ ኣያሎ ዘላቂ መደባት ንቁጠባውን ማሕበራውን ምዕባል ከተሰላስል ጸኒሓ ኣላ። አብዚ ትሰፋው መዋእል ድማ፣ አብ ምምዕባል ዓቕሚ-ሰብ፣ ትሕተ-ቅርጺ፣ ከምኡ ውን ቀንዲ ኣፍሪይትን ወሃብቲ ኣገልግሎትን ጽላታት - ብቐንዱ ምውሓስ ጽሩይ ዝሰተ ማይ፣ ምዕሩይ ዝርጋሐን ዕድላትን ትምህርቲ፣ ጥዕናን መጉዳዘያን ብምዕዛዝ ህይወት ዜጋታታ ንምምሕያሽ ዝዚፍ ወፍሪ ብምግባር ትጽዕትን ዘተባብዕ ገሰጋስ ተመዝግብን ኣላ።

ኤርትራ፣ ካብ፣ ምዕሩይን ውሁድን ምዕባል ናይ ምርግጋጽ ጽኑዕ ፖሊሲ ኣተበገሳ፣ አብ ምስማር ሽቶታት ዘላቂ ምዕባል (SDGs) - ብፍላይ ድማ አብ ጽም ቁጠባዊ፣ ማሕበራውን ኣከባብያውን ማዕድታቱ (dimensions) እውን ዝምሰገን ገሰጋስ ተመዝግብ ኣላ። አብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት፣ ምስናይ፣ ውሁድ ንዋታዊ ጸጋታት ከምኡ ውን ኩናትን እገዳን ዘጠቓልል ኣላኺ ግዳማዊ ተጻብኣታት፣ አብ ሽቶታት ምዕባል ሚሊንዮም ዘመዝገቡዎ ዓወታት ብኣብነት ዝጥቀስ እዩ።

ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ንደርቂን ንዘይሰሩዕ ዝናብን ዝተቐልጠ እዩ። ኤርትራ ንሳዕቤናት ክለማዊ ለውጢ ብምግታእ ውሕሰነት መግቢ ንምርግጋጽ እትኸተሎ ስትራቴጂ ምዕቃብ ማይን ኣመድን ድማ፣ ህንጸት ንኣሸቲ፣ ማእከሎትን ዓባይትን ከዘንቲ ማይ አብ ዝተፈላለዩ ከባቢታት ሃገር፣ ከምኡ ውን ምዘላይ ጎቦታት ዝበዘሐ መልክዑ ምድራ የጠቓልል። በዚ ሚላኺ ድማ፣ እኹል ማይ ከተዋህልል ክኢላ እያ። እንተኸነ ግዳ፣ ዝዚ ጸጋ ማይ፣ ብግቡእን ጥቁውን ኣገባብ ንምምቕርሑ፣ ዘመናዊ ቴክኖሊጂ ከድልያ እዩ። አብ 1994 ዝተጀመረ ዘላቂ መደባት ምግራብ ውን፣ ብምሉእን ኣድማዒን ተሳትፎ ህዝቢ ይቐጽል ኣሎ።

ዝኸበርክንን ዝኸበርኩምን ተጋባእቲ

ኣብ'ዚ ዘሎናዮ - ስግግር ናብ ሓድሽ ዓለማዊ ስርዓት ኪበሃል ዝከኣል መዋእል፡ ካብ ናይ ዝሓለፈ ርብዓ ዘመን ተመኩሮታት መለበሚ ተቐሲሙ፡ ህዝብታት ዓለም ናብ ትሰፉው ናይ ርግኣትን ብልጽግናን ሰላምን ጉደና ምእንቲ ኪገባዙ፡ ኣድማዒ ዓለማዊ ውድብ ስለዘድሊ፡ ዝያዳ እናተዋሰነን እናለመሰን ዝኸይድ ዘሎ ስርዓት ሕቡራት ሃገራት፡ ምሉእ ፍተሻን ምትዕርራይን ኪግበረሉ፡ ደጋጊምና ለበዋና ክነሰምዕ ንፈቱ።

የቕንዩለይ!